

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (desmitā palāta)

2017. gada 9. novembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Lauksaimniecība – Kopējā lauksaimniecības politika – Regula (EK) Nr. 73/2009 – Vienotā maksājumu shēma – Integrācijas līgumu noslēdzis teļu audzētājs – Līguma noteikums, saskaņā ar kuru vienotais maksājums pienākas integrācijas uzņēmumam – Pieļaujamība

Lieta C-227/16

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden* (Arnemas Leuwardenas apelācijas tiesa, Nīderlande) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2016. gada 19. aprīlī un kas Tiesā reģistrēts 2016. gada 22. aprīlī, tiesvedībā

Jan Theodorus Arts

pret

Veevoederbedrijf Alpuro BV.

TIESA (desmitā palāta)

šādā sastāvā: E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*] (referents), kas pilda palātas priekšsēdētāja pienākumus, tiesneši M. Bergere [*M. Berger*] un F. Biltšens [*F. Biltgen*],

ģenerālvokāte E. Šarpstone [*E. Sharpston*],

sekretārs A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *Veevoederbedrijf Alpuro BV* vārdā – *J. Geerts, advocaat*,
- Eiropas Komisijas vārdā – *A. Bouquet* un *I. Galindo Martín*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerālvokāta uzklauššanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerālvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – holandiešu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 2009. gada 19. janvāra Regulu (EK) Nr. 73/2009, ar ko paredz kopējus noteikumus tiešā atbalsta shēmām saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku un izveido dažas atbalsta shēmas lauksaimniekiem, kā arī groza Regulas (EK) Nr. 1290/2005, (EK) Nr. 247/2006, (EK) Nr. 378/2007 un atceļ Regulu (EK) Nr. 1782/2003 (OV 2009, L 30, 16. lpp.).
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā, kurā *J. Theodorus Arts* vērsās pret *Veevoederbedrijf Alpuro BV* (turpmāk tekstā – “*Alpuro*”) par to, vai ir spēkā tāds liguma noteikums, atbilstoši kuram atbalsts, uz ko prasītājs var pretendēt saskaņā ar vienotā maksājuma shēmu, pienākas *Alpuro*.

Atbilstošās tiesību normas

- 3 Regulas Nr. 73/2009 preambulas 25. un 27. apsvērumi ir formulēti šādi:

“(25) [Kopējās lauksaimniecības politikas (KLP)] atbalsta shēmas paredz tiešu atbalstu ienākumiem, jo īpaši, lai nodrošinātu pietiekami augstu dzīves līmeni lauku iedzīvotājiem. Šis mērķis ir cieši saistīts ar lauku rajonu saglabāšanu. Lai novērstu Kopienas līdzekļu nepareizu sadali, atbalsta maksājumus nevajadzētu maksāt lauksaimniekiem, kuri ir mākslīgi radījuši apstākļus, kas vajadzīgi tādu maksājumu saņemšanai.

[..]

(27) Ar [Padomes 2003. gada 29. septembra] Regulu (EK) Nr. 1782/2003[, ar ko izveido kopīgus tiešā atbalsta shēmu noteikumus saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku un izveido dažas atbalsta shēmas lauksaimniekiem, un groza Regulas (EEK) Nr. 2019/93, (EK) Nr. 1452/2001, (EK) Nr. 1453/2001, (EK) Nr. 1454/2001, (EK) Nr. 1868/94, (EK) Nr. 1251/1999, (EK) Nr. 1254/1999, (EK) Nr. 1673/2000, (EEK) Nr. 2358/71 un (EK) Nr. 2529/2001 (OV 2003, L 270, 1. lpp.),] izveidoja vienotā maksājuma shēmu, kurā pašreizējos dažādos atbalsta mehānismus apvienoja vienā atsaistīto tiešo maksājumu shēmā. [..]”

- 4 Regulas Nr. 73/2009 1. panta b) punktā ir noteikts, ka ar šo regulu izveido “ienākumu atbalsta shēmu lauksaimniekiem (turpmāk – “vienotā maksājuma shēma”)”.
- 5 Saskaņā ar minētās regulas 4. panta 1. punktu:

“Lauksaimnieks, kurš saņem tiešos maksājumus, ievēro II pielikumā minētās likumā noteiktās pārvaldības prasības, kā arī nodrošina labu lauksaimniecības un vides stāvokli, kā noteikts 6. pantā.

[..]”

- 6 Regulas Nr. 73/2009 5. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Likumā noteiktās pārvaldības prasības, kas minētas II pielikumā, nosaka ar Kopienas tiesību aktiem šādās jomās:

- a) sabiedrības, dzīvnieku un augu veselība;
- b) vide;
- c) dzīvnieku labturība.”

7 Šīs regulas 6. panta 1. punktā ir noteikts:

“Dalībvalstis nodrošina to, lai visās lauksaimniecības zemēs, jo īpaši zemē, ko vairs neizmanto ražošanai, tiktu uzturēts labs lauksaimniecības un vides stāvoklis. [..]”

8 Minētās regulas 33. panta 1. punkta a) apakšpunktā ir paredzēts:

“Saskaņā ar vienotā maksājuma shēmu atbalstu dara pieejamu lauksaimniekiem, ja:

a) tiem ir tiesības uz maksājumu, kuras iegūtas saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1782/2003;

b) tie iegūst tiesības uz maksājumu saskaņā ar šo regulu [..].”

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

9 Teļu audzētājs *J. T. Arts* 2008. gadā noslēdza ar *Alpuro* integrācijas līgumu (turpmāk tekstā – “integrācijas līgums”), saskaņā ar kuru viņš apņēmas iegādāties no *Alpuro* jaundzimušus teļus un to nobarošanai paredzēto barību. Beidzoties katram integrācijas līgumā noteiktajam nobarošanas ciklam, kuri kopā bija seši, *Alpuro* iepirka nobarotus teļus no *J. T. Arts*. Katra nobarošanas cikla ilgums ir aptuveni 26 nedēļas, un visi cikli tika sadalīti trīs grupās, pirmā no kurām tika izveidota 2009. gada 5. martā.

10 Atbilstoši integrācijas līguma 6. un 13. pantam *J. T. Arts* saņēma EUR 200 kā gada atlīdzību par viena teļa nobarošanu.

11 Saskaņā ar šā līguma 9. pantu visi ieņēmumi un atlīdzības, uz ko *J. T. Arts* varēja pretendēt saskaņā ar vienotā maksājuma shēmu saistībā ar teļu audzēšanu un nobarošanu, pamatojoties uz šo līgumu, pilnā apmērā pienācās *Alpuro*, turklāt *J. T. Arts* bija pienākums izpildīt visus izvirzītos nosacījumus, lai gūtu minētos ieņēmumus un atlīdzības.

12 Atbilstoši integrācijas līguma 10. pantam nobarotie teļi *Alpuro* tika pārdoti par cenu, ko veidoja jaundzimušo teļu iegādes cenas, teļu nobarošanai patērētās barības izmaksu un citu ar audzēšanu saistīto izdevumu summa, no tās atskaitot atlīdzību no vienotā maksājuma shēmas. Tostarp tika veiktas korekcijas, lai ņemtu vērā teļu svara un līguma 7. pantā noteiktā tehniskā standarta atšķirības.

13 2012. gadā pusēm radās domstarpības par vienotā maksājuma summu, kas par 2010.–2012. gadu tika izmaksāta *J. T. Arts*.

14 *J. T. Arts* vērsās *Rechtbank Gelderland* (Gelderlandes tiesa, Nīderlande), kurā viņš tostarp apgalvoja, ka integrācijas līguma 9. pants esot pretrunā Regulas Nr. 1782/2003 mērķiem, jo viņam ir jānodod *Alpuro* – uzņēmumam, kas neatbilst nedz vienoto maksājumu saņemšanas nosacījumiem, nedz šajā regulā noteiktajām vides prasībām – ienākumu atbalstu, kura mērķis ir nodrošināt viņam pietiekami augstu dzīves līmeni.

15 Šajā pašā tiesā *Alpuro* savukārt uzsvēra, ka vienotais maksājums, kas pienākas *J. T. Arts*, esot daļa no nobaroto teļu pārdošanas cenas aprēķina, un ka *Alpuro* pati nepretendējot ne uz kādu atbalstu saskaņā ar vienoto maksājumu shēmu.

16 Pēc tam, kad *Rechtbank Gelderland* (Gelderlandes tiesa) prasību noraidīja, *J. T. Arts* šo spriedumu pārsūdzēja iesniedzējtiesā, kas uzskatīja, ka risinājums pamatlietā ir atkarīgs no Savienības tiesību interpretācijas.

- 17 Šādos apstākļos *Gerechthof Arnhem-Leeuwarden* (Arnemas Leuwardenas apelācijas tiesa, Nīderlande) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai ir spēkā starp teļu nobarošanas uzņēmumu un integrācijas uzņēmumu noslēgtā vienošanās ietverts noteikumu komplekss, [...] no kura izriet, ka teļu nobarošanas uzņēmumam piešķirts vienotais maksājums kā atskaitījums no izaudzēto teļu cenas pienākas integrācijas uzņēmumam, ņemot vērā Regulas [Nr. 73/2009] mērķus, proti, nodrošināt lauksaimniekam pietiekami augstu dzīves līmeni, lai viņš varētu orientēt sava uzņēmuma pārvaldību uz sabiedrības, dzīvnieku un apkārtējās vides veselības uzlabošanu, kā arī dzīvnieku labturību?
- 2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir noliedzīga: vai valsts tiesām, ņemot vērā, ka pastāv Regulas Nr. 73/2009 mērķu pārkāpums, ir tiesības, pamatojoties uz *clausula rebus sic stantibus* doktrīnu, grozīt vienošanos tādējādi, lai tiktu pilnībā vai daļēji novērsts neizdevīgums, kas rodas integrācijas uzņēmumam sakarā ar attiecīgo noteikumu atcelšanu, it īpaši samazinot izaudzēto teļu cenu?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

- 18 Uzdotot pirmo jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Regula Nr. 73/2009 ir jāinterpretē tādējādi, ka netiek pieļauts tāds līguma noteikums, atbilstoši kuram atbalsts, uz ko teļu audzētājam ir tiesības pretendēt saskaņā ar vienotā maksājuma shēmu, pienākas integrācijas uzņēmumam, ar kuru teļu audzētājam ir līgumiskas attiecības.
- 19 Vispirms ir jāatgādina, ka, lai gan līgumu raksturo gribas autonomijas princips, saskaņā ar kuru tā puses var brīvi uzņemties saistības viena pret otru, šis līgumu slēgšanas brīvības ierobežojumi tomēr var izrietēt no piemērojamā Savienības tiesiskā regulējuma (spriedums, 2010. gada 20. maijs, *Harms*, C-434/08, EU:C:2010:285, 36. punkts).
- 20 It īpaši, līgumu slēgšanas brīvība, kura piemīt tiesību uz maksājuma īpašniekam, tam neļauj uzņemties saistības pretēji Regulā Nr. 73/2009 noteiktajiem mērķiem (skat. pēc analogijas spriedumu, 2010. gada 20. maijs, *Harms*, C-434/08, EU:C:2010:285, 37. punkts).
- 21 Šajā sakarā ir jānorāda, ka atbilstoši šīs regulas 1. panta b) punktam vienotā maksājuma shēma ir ienākumu atbalsts lauksaimniekiem. Saskaņā ar tās pašas regulas preambulas 25. apsvērumu mērķis nodrošināt pietiekami augstu dzīves līmeni lauku iedzīvotājiem ir cieši saistīts ar lauku rajonu saglabāšanu, un atbilstoši Regulas Nr. 73/2009 4. panta 1. punktam, lasot to kopsakarā ar šīs regulas 5. panta 1. punktu un 6. panta 1. punktu, ikviens lauksaimnieks, kurš saņem tiešos maksājumus, ievēro noteiktas prasības attiecībā uz vidi, pārtikas nekaitīgumu, dzīvnieku un augu veselību, dzīvnieku labturību un zemes uzturēšanu labā lauksaimniecības un vides stāvoklī.
- 22 Vienlaikus nedz Regulā Nr. 73/2009, nedz Komisijas 2009. gada 29. oktobra Regulā (EK) Nr. 1120/2009, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus par to, kā īstenot vienotā maksājuma shēmu, kura paredzēta III sadaļā [Regulā Nr. 73/2009] (OV 2009, L 316, 1. lpp.), vienotās atbalsta shēmas maksājuma saņēmējam nav noteikts pienākums izlietot no šīs shēmas saņemto atbalstu kādam konkrētam nolūkam. Vienotais maksājums ir paredzēts kā atbalsts ienākumiem, un tā lietošana pēc savas būtības nav ierobežota.
- 23 Pamatlietā nav strīda par to, ka atbalsts par 2010.–2012. gadu tika izmaksāts *J. T. Arts*. Vienlaikus integrācijas līguma puses būtībā vienojās, ka atbalsts, uz ko *J. T. Arts* bija tiesības pretendēt saskaņā ar vienotā maksājuma shēmu, pilnā apmērā pienācās *Alpuro*. Faktiski šo atbalstu atskaitīja no cenas, ko *Alpuro* maksāja par nobarotajiem teļiem saskaņā ar līguma 9. un 10. pantu.

- 24 Šāds līguma noteikums ir pamats jautājumam, vai abu pušu nodoms bija padarīt *Alpuro* par minētā atbalsta faktisko saņēmēju, neievērojot Regulas Nr. 73/2009 mērķus.
- 25 Šajā sakarā ir jāatgādina, ka situācija, kad saskaņā ar vienotā maksājuma shēmu atbalstu dara pieejamu personām vai vienībām, kuras neizpilda paredzētos nosacījumus, ir acīmredzami pretrunā minētajiem mērķiem (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2010. gada 20. maijs, *Harms*, C-434/08, EÜ:C:2010:285, 39. un 45. punkts).
- 26 Vienlaikus integrācijas uzņēmums nevar tikt uzskatīts par faktisko minētā atbalsta saņēmēju gadījumā, kad atbalstu tam apņemas pārskaitīt lauksaimnieks, kurš par to preti saņem kompensāciju. Šādā situācijā lauksaimnieks faktiski saņem minēto atbalstu, kuru tas izlieto pēc saviem ieskatiem, kā tas izriet no šā sprieduma 22. punkta.
- 27 Tieši tāpat arī konkrētajā gadījumā iesniedzējtiesā nav strīda par to, ka atbalsts, uz ko *J. T. Arts* bija tiesības pretendēt saskaņā ar vienotā maksājuma shēmu, tika nodots atbilstoši integrācijas līguma pušu nolīgtajam savstarpējo tiesību un pienākumu kopumam.
- 28 Līdz ar to nevar uzskatīt, ka ir pārkāpti šā sprieduma 21. punktā atgādinātie Regulas Nr. 73/2009 mērķi.
- 29 Ņemot vērā visus iepriekšminētos apsvērumus, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Regula Nr. 73/2009 ir jāinterpretē tādējādi, ka tāds līguma noteikums, atbilstoši kuram integrācijas uzņēmumam pienākas atbalsts, uz ko teļu audzētājam ir tiesības pretendēt saskaņā ar vienotā maksājuma shēmu, tiek pieļauts gadījumā, kad šāds atbalsts tiek nodots atbilstoši līgumslēdzēju pušu nolīgtajām savstarpējām tiesībām un pienākumiem.

Par otro jautājumu

- 30 Ņemot vērā uz pirmo jautājumu sniegto atbildi, uz otro jautājumu nav jāatbild.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 31 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (desmitā palāta) nospriež:

Padomes 2009. gada 19. janvāra Regula (EK) Nr. 73/2009, ar ko paredz kopējus noteikumus tiešā atbalsta shēmām saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku un izveido dažas atbalsta shēmas lauksaimniekiem, kā arī groza Regulas (EK) Nr. 1290/2005, (EK) Nr. 247/2006, (EK) Nr. 378/2007 un atceļ Regulu (EK) Nr. 1782/2003, ir jāinterpretē tādējādi, ka tāds līguma noteikums, atbilstoši kuram integrācijas uzņēmumam pienākas atbalsts, uz ko teļu audzētājam ir tiesības pretendēt saskaņā ar vienotā maksājuma shēmu, tiek pieļauts gadījumā, kad šāds atbalsts tiek nodots atbilstoši līgumslēdzēju pušu nolīgtajām savstarpējām tiesībām un pienākumiem.

[Paraksti]